

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE MAI 2026

KRIMINAALKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
06.05.2026	1-25-5690/72	<p>Elektroonilise valve asendamine vahistamisega</p> <p>Riigikohus tuletas lahendis nr 1-25-5690 meelde, et kehtiva seaduse ja senise praktika kohaselt on elektrooniline valve käsitatav vaid vahistamise asendajana ja seda saab kohaldada üksnes isikule, keda kohus on otsustanud vahi all pidada. Kui elektroonilise valve kohaldamise määrus jõustub ajal, mil isik on vahistamistähtaja möödumise tõttu vabastatud, ja prokuratuur ei ole taotlenud vahistamise tähtaja pikendamist, ei saa tema suhtes elektroonilist valvet kohaldada.</p> <p>Kriminaalhooldusametnik saab kohtult taotleda elektroonilise valve asendamist vahistamisega. Kui eeluurimiskohtunik asendab elektroonilise valve vahistamisega, ei või järgnev vahi all pidamine koos enne elektroonilise valve kohaldamist vahi all viibitud ajaga kokku ületada kohtu poolt vahistamismääruses sätestatud tähtaega.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
07.05.2026	1-25-3086/25	<p>Lapspornole juurdepääsu taotlemine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas asjas nr 1-25-3086 tehtud lahendis, mida mõista lapspornole juurdepääsu taotlemisena KarS § 175¹ lg 1 tähenduses. Kolleegiumi hinnangul tuleb sellena käsitada lapspornot sisaldavale veebilehele sisenemist ja seal vastava sisu leidmiseks ja vaatamiseks otsingute tegemist. Sõltuvalt asjaoludest võib süüteo objektiivne koosseis olla täidetud ka juba veebilehele sisenemisega. Seda näiteks juhul, kui tegu on kas ainult või valdavas ulatuses lapspornot sisaldava lehega ja sellise sisuni jõudmine ei nõua täiendavaid otsinguid. Tasulise teenuse korral võib koosseisu täita juba lapspornole ligipääsu saamise eest maksmine. Kõigil kirjeldatud juhtudel on toimepanija saanud lapspornole juurdepääsu. Seevastu lapspornole viitava sõna otsingumootorisse sisestamine süüteokoosseisu ei täida. Tegemist on vastavat materjali sisaldavate veebilehtede otsimisega, millega valmistatakse kuriteo toimepanemist alles ette. Subjektiivse külje tasandil on oluline, et juurdepääsu lapspornole taotletakse teadvalt ehk vähemalt otsese tahtlusega.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

07.05.2026	4-25-2416/30	<p>Rahvusvahelise kuriteo toetamine ja õigustamine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas väärtetas nr 4-25-2416 tehtud lahendis oma varasemat seisukohta rahvusvahelise kuriteoga seotud sümboli avaliku eksponeerimise osas (KarS § 151¹). Sümboli avaliku eksponeerimisega on tegemist siis, kui sümbol tehakse nähtavaks või juurdepääsetavaks kindlaks määramata arvule isikutele või konkretiseerimata isikutele. Kõrvaldamata kahtlused tuleb lähtuvalt <i>in dubio pro reo</i>-põhimõttest tõlgendada menetlusosaluse isiku kasuks.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
07.05.2026	4-25-4068/15	<p>Karistus lubatud sõidukiiruse ületamise eest</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas väärtetas nr 4-25-4068 tehtud lahendis, et LS § 227 alusel juhtimisõiguse äravõtmine ei kujuta endast karistust, mida tuleks kohaldada üksnes erandjuhtudel. Juhtimisõigus on isikule omistatud eriõigus ning seda hüve saab seaduse alusel piirata.</p> <p>Lisaks selgitas kohus, et LS § 227 on teodelikt, mille lõigetes 1-4 kirjeldatakse sama tegu. Seetõttu pole toimepanija teotahtluse hindamisel tähtsust sellel, millise lõike järgi tegu lõpuks kvalifitseeritakse.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
15.05.2025	1-23-5392/110	<p>Kuludokumentide esitamata jätmine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegiumi kogu koosseis muutis kriminaalkolleegiumi varasemat seisukohta seoses menetluskulude hüvitamisega olukorras, kus menetluskulu hüvitamise taotlusele pole lisatud õigusabikulude tasumise kohustuse tekkimist või kandmist kajastavaid dokumente. Kolleegiumi varasem seisukoht oli, et kui kriminaalmenetluses esitatud menetluskulu hüvitamise taotlusele pole lisatud õigusabikulude tasumise kohustuse tekkimist või kandmist kajastavaid dokumente, siis tuleb taotlus jätta rahuldamata. Seda isegi juhul, kui taotluses on kirjas õigusteenuse maht, sisu ja töötunni hind. (Vt nt RKKK 07.06.2018, 1-17-1205/147, p-d 33-34; 12.03.2021, 1-17-11182/234, p 47 ja 04.04.2024, 1-21-69/178, p 43). Kolleegium leidis, et KrMS § 175 lg 1 p-s 1 nimetatud kaitsja- või esindajatasu hüvitamine ei eelda alati seda, et taotlusele oleksid lisatud õigusabikulu kandmist või selle tasumise kohustuse tekkimist kajastavad dokumendid. Samas võib kohus hüvitamistaotluse esitanud menetlusosaliselt kuludokumente siiski nõuda, kui ta kahtleb õigusabikulu tasumise kohustuse tekkimises või ulatuses. Menetlusosaline ei pea aga esitama neid dokumente omal algatusel, vaid üksnes kohtu nõudmisel. Kolleegium märkis, et kaitsja- või esindajatasu mõistlikkust saab kohus tavaliselt kontrollida ka kuludokumentideta, võrreldes hüvitamistaotluses õigusteenuse sisu ja mahu kohta märgitud kriminaalasja materjalidega, mis kajastavad kaitsja või esindaja toiminguid.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
15.05.2025	1-24-3218/87	<p>Riigi õigusabi tasu määramine</p> <p>Kolleegium selgitas asjas 1-24-3218, et kui kaitsja tasutaotlus jääb maa- või ringkonnakohtus ekslikult lahendamata, saab selle lahendada ka Riigikohus. Taotlus riigi õigusabi tasu ja kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramiseks tuleb esitada hiljemalt vastava menetluse lõpus. Hilinenult esitatud taotlus jääb läbi vaatamata. Samuti märgiti, et kui kaitsja ei esita määruskaebust kaitsealuse huvides, jääb määruskaebemenetluse kulu riigi kanda.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
25.05.2026	1-24-3763/33	<p>Haginõude aegumine (TsÜS § 153, VÕS § 6 lg 2)</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium käsitles kriminaalasjas nr 1-24-3763 küsimust kannatanu mittevaralise kahju hüvitamise nõude aegumisest, kui kannatanu oli kuriteo toimepanemise ajal alaealine. Kannatanu nõudis süüdistatavalt hüvitist talle raskete seksuaalkuritegudega põhjustatud tervisekahju eest. Kolleegium leidis, et kuigi kannatanu nõue oli TsÜS § 153 lg 1 järgi aegunud, tuleb konkreetse juhtumi asjaoludel jätta aegumine kohaldamata, kuna</p>

		<p>aegumisele tuginemine oleks vastuolus hea usu põhimõttega (VÕS § 6 lg 2). Hea usu põhimõtte välistab tuginemise nõude aegumisele kõikidel juhtudel, mil see oleks juhtumi asjaolusid arvestades õigluse põhimõttest tulenevalt ilmselgelt vastuvõetamatu.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
29.05.2026	1-23-2872/116	<p>Tõendite hindamise reeglid ja karistuse mõistmine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium meenutas asjas nr 1-23-2872 tehtud lahendis, et kuigi ringkonnakohtul on õigus tuvastada faktilisi asjaolusid ja hinnata tõendeid samasuguses ulatuses nagu esimese astme kohtul, peab ta seejuures näitama, millised tõendite hindamisel tehtud vead viisid maakohtu järeldused mittevastavusse tuvastatud faktiliste asjaoludega ning miks tuleb tõenditele anda sootuks teistsugune hinnang. Tõendeid tuleb hinnata nende kogumis. Samuti selgitas kolleegium, et eripreventiivseid kaalutlusi ei tohi karistuse mõistmisel seada süü suurusest tähtsamaks, rõhutades sedagi, et karistuse täitmisele pööramine on kehtiva seaduse ja pikaajalise kohtupraktika kohaselt reegel, millest saab irduda vaid teatud asjaolude ilmnemisel.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
29.05.2026	1-24-7582/56	<p>Vanema mõiste KarS § 144 tähenduses</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas asjas nr 1-24-7582 tehtud lahendis, et vanem KarS §-s 144 sätestatud koosseisu mõttes saab olla üksnes isik, kellest laps põlvneb. Põlvnemise tuvastamiseks peavad olema täidetud perekonnaseaduses ja tsiviilkohtumenetluse seadustikus ette nähtud õiguslikud eeldused ning põlvnemise tuvastamist teistsuguses korras ei ole ette nähtud.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

TSIVIILKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
06.05.2026	2-25-4429/11	<p>Majandusaasta esitamata jätmise tõttu äriregistrist kustutatud ühingu täiendav likvideerimine</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegium selgitas, et ÄRS §-s 65 sätestatud täiendava likvideerimise regulatsioon kohaldub ka juhul, kui äriühing on äriregistrist kustutatud majandusaasta aruande esitamata jätmise tõttu ilma likvideerimismenetluseta. Osahingude täiendavat likvideerimist saab võlausaldaja nõuda AS § 218 lg 3 alusel ning üldjuhul eeldusel, et registrist kustutatud osahingul on vara, mis tuleks osanike vahel jaotada või mille arvel tuleks rahuldada võlausaldaja rahuldamata jäänud nõue. Erinevalt alates 01.02.2023 kehtivast ÄRS § 60 lg 2 p-st 2 ei keelanud varasem AS § 59 kustutada äriühingut registrist, kui tema suhtes toimus täitemenetlus. Täiendava likvideerimise eesmärk ei ole äriregistrist kustutatud varatu äriühingu registrisse ennistamine selleks, et võlausaldaja saaks esitada ühingu vastu pankrotiavalduse. Võlausaldajal on üldjuhul võimalik esitada pankrotiavaldus ka ajal, mil äriühing on veel kantud äriregistrisse.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
06.05.2026	2-22-11644/37	<p>Käendaja poolt kolmanda isikuna tehtud maksete tagasinõudeõigus VÕS § 78 lg 4 tähenduses</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegium selgitas tsiviilasjas nr 2-22-11644, et kui käendaja nõuab käenduse maksimumsummast rohkem maksumat laenuandjalt tagasi VÕS § 1028 lg 1 alusel,</p>

		<p>siis tuleb kohtul TsÜS 75 lg 1 tõlgendamisreegleid arvestades tuvastada, millist kohustust käendaja makseid tehes täita soovis, st kas käendaja soovis makseid tehes täita põhivõlgniku kohustust (VÕS § 78 lg 1) või enda isiklikku lepingulist käenduskohustust. VÕS § 1028 lg-st 1 tuleneva nõude maksmapanekuks tuleb käendajal tõendada, et ta on võlausaldajale väljendatud tahtet täita kohustus just käendajana.</p> <p>Õiguse edasiarendamise eesmärgil Riigikohus märkis, et kui käendaja sooritus võlausaldajale ei olnud kantud tahtest täita tema enda kohustust, ei toimu selles osas VÕS § 152 lg 1 alusel nõude üleminekut käendajale. Sellisel juhul võib käendaja esitada põhivõlgniku vastu tagasinõude või nõuda täitmiseks tehtud kulutuste hüvitamist VÕS § 78 lg 4 kohaselt üksnes juhul, kui see tuleneb seadusest või võlgniku ja kolmanda isiku vahelisest suhtest, mh tulenevalt alusetust rikastumisest või käsundita asjaajamisest. Tavapäraselt on käenduslepingu sõlmimise põhjus käendaja ja põhivõlgniku vaheline võlasuhe, seega võib käendaja tagasinõue põhivõlgniku vastu tuleneda eelkõige käsunduslepingust või käsundit reguleerivatest seadusesätetest (nt VÕS § 628 lg 2).</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
13.05.2026	2-21-528/218	<p>Kaasomandi lõpetamise kokkuleppe õiguslikud tagajärjed, kui osad kaasomandi lõpetamise kokkuleppe sätted ei muutunud kaasomanike õigusjärglastele siduvaks</p> <p>Riigikohus lahendas tsiviilasja, kus poolte õiguseellaste vahel oli sõlmitud kaasomandi lõpetamise kokkulepe, mille järgi jagatakse kinnisasi reaalosadeks ja seatakse vastastiku vajalikud servituudid. Kaasomandi lõpetamise kokkuleppe kohta oli tehtud ka kinnistusraamatusse märkus, kuid see ei sisaldanud lepingusätet, mis sätestas kohustuse koormata jagamisel tekkivad kinnisasjad kaasomandi lõpetamisel detailplaneeringus ettenähtud vastastikuste servituutidega viisil, mis on teenivale kinnisasjale kõige vähem koormav ja mis vastab valitseva kinnisasja vajadustele.</p> <p>Kolleegium leidis, et olukorras, kus algse lepingu osaks olev servituutide seadmise kokkulepe ei ole õigusjärglasele siduv, tuleb hinnata, kas ülejäänud kokkuleppe osa saab kujutada endast pooltevahelist lepingut. Kui õigusjärglasele ei ole siduv lepingutingimus, mis oli lepingu seisukohalt oluline ja ilma milleta algsed pooled ei oleks lepingut sõlminud (lepingu tuum ehk <i>essentialia negotii</i>), ei saa ülejäänud kokkulepet käsitada pooltevahelise eraldiseisva lepingulise kokkuleppena. Kuigi üldjuhul tuleb tehingu osa kehtetuse või äralangemise korral säilitada tehing nii palju kui võimalik (<i>utile per inutile non vitiatur</i>; sarnaselt ka TsÜS § 85), on see võimalik vaid juhul, kui pooled oleksid lepingu sõlminud ka ilma puudujääva osata.</p> <p>Olukorras, kus oluline lepingutingimus ei ole õigusjärglasele siduv, ei ole tegemist sama kokkuleppega, milles algsed pooled kokku leppisid. Sellisel juhul ei ole õigusjärglastest lepinguosaliste vahel lepingulist suhet tekkinud, mistõttu ei saa lepingupool nõuda teistelt kaasomanikelt kaasomandi lõpetamise kokkuleppe täitmist VÕS § 108 lg 2 alusel. Sellisel juhul saavad pooled sõlmida uue kaasomandi lõpetamise kokkuleppe või nõuda kaasomandi lõpetamise kokkuleppe kohtus asendamist AÕS § 76 lg 1 ja AÕS § 77 lg 2 järgi.</p> <p>Kolleegium jõudis ka seisukohale, et kui hageja nõuab kaasomandi lõpetamist ja tugineb kaasomandi lõpetamise kokkuleppe olemasolule, ei ole nõue suunatud kaasomandi lõpetamise kokkuleppe kohtus asendamisele (AÕS § 76 lg 1 ja § 77 lg 2). Sellisel juhul on tegu olemasoleva kaasomandi lõpetamise kokkuleppe täitmise nõudega AÕS § 77 lg 1 ja VÕS § 108 lg 2 alusel.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
13.05.2026	2-24-14339/34	<p>Osakapitali suurendamise otsuse tühisuse tuvastamise nõude perspektiivikus olukorras, kus osaühingu osa on arestitud, osakapitali suurendamise otsus on vastu võetud arestitud osa omaja häältega ja osakapitali suurendamiseks ei ole vajadust</p> <p>Hageja esitas nõude tuvastada kostja osanike osakapitali suurendamise otsuse tühisus vastuolu tõttu heade kommetega (TsÜS § 38 lg 2), alternatiivselt tunnistada otsus kehtetuks. Kohtutäitur arestis ning müüs enampakkumisel kostja osa, mis moodustas</p>

		<p>90,02% kostja osakapitalist. Pärast enampakkumise nurjumist, otsustas osanik suurendada kostja osakapitali ning väljastada uus osa kolmandale isikule. Uuel enampakkumisel täitemenetluses omandas hageja kostja juhatuse liikmele kuuluva osa, mis osanike koosoleku otsuse vastuvõtmise järel ei moodustanud enam 90,02% kostja osakapitalist, vaid 23,01% osakapitalist.</p> <p>Riigikohus leidis, et maa- ja ringkonnakohus jätsid ekslikult hagi läbi vaatamata TsMS § 423 lg 2 alusel. Hagejal on võimalik saavutada hagiga soovitud eesmärk, st omandada vähemusosaluse asemel osa, mis moodustab 90,02% kostja osakapitalist. Kui osanikud ei ole kehtivalt otsustanud osakapitali suurendamist, sh kui vastav otsus (ÄS § 192 lg 1) on tühine, ei saa osakapital olla suurenenud (vrd RKTko 31.03.2010, 3-2-1-7-10, p-d 24–26). Kui äriregistrisse on tehtud kanne osakapitali suurendamise kohta, on see ebaõige ning tuleb parandada (ÄRS §-d 50 ja 53).</p> <p>Osanik võib nõuda teda kahjustava osanike otsuse kehtetuks tunnistamist TsÜS § 38 lg 1 teise lause alusel, kui osanikud võtavad vastu osakapitali suurendamise otsuse, ilma et selleks oleks majanduslikku või õiguslikku vajadust. Kuna hageja ei olnud otsuse vastuvõtmise ajal kostja osanik, ei saa hageja nõuda otsuse kehtetuks tunnistamist.</p> <p>Isiku vara teadlikku kõrvaletoiemist võlausaldajate kahjustamise eesmärgil ei saa pidada kooskõlas olevaks heade kommetega. Üldjuhul ei ole selline tehing tühine, kui on võimalik võlausaldajaid kahjustav tehing kas täite- või pankrotimenetluses tagasi võita. Erandlikult saab sissenõudja huvide kaitse eesmärgil olla osakapitali suurendamise otsus TsÜS § 38 lg 2 kohaselt heade kommete vastane ja tühine olukorras, kus osaühingu osa on arestitud, osakapitali suurendamise otsus on vastu võetud arestitud osa omaja hääletage ning osakapitali suurendamiseks ei ole tegelikku vajadust, vaid see on tehtud üksnes arestitud osast tulenevate õiguste ja osa väärtuse vähendamiseks. Seda põhjusel, et osakapitali suurendamise otsuse vastuvõtmine ei ole käsutus (TMS § 54 lg 2 ja TsÜS § 88), mistõttu ei oleks tagasivõitmise hagi võimalik efektiivselt tagada ning saavutada selle eesmärki.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.05.2026	2-23-1967/70	<p>Võlausaldajate nimekirja kinnitamise menetlus</p> <p>Riigikohus rõhutas lahendis pankrotihalduri rolli olulisust võlausaldajate nimekirja koostamise (nõuete kaitsmise) kohtueelses kirjalikus menetluses. Halduri ülesanne on tagada nimekirja koostamine seaduses sätestatud vormis ning tagada eelmenetluses võlausaldajate õigused. Seejärel tuleb halduril kogutud teave ning dokumendid esitada maakohtule, asjakohasel juhul koos enda seisukohaga, PankrS § 100² lg 5. Selliselt toimimine võimaldab maakohtul nimekirja kinnitada kiiremini, lahendades esitatud vastuväited, seisukohad, taotlused ja avaldused sisuliselt. Kui haldur on jätnud ühe võlausaldaja nõudeavalduse täiendused edastamata teistele võlausaldajatele, on rikutud võlausaldaja õigusi, eelkõige vastuväidete ja seisukohtade esitamisel, ning see oluline puudus tuleb halduril endal kõrvaldada. Riigikohus leidis ka seda, et võlausaldajate esialgne nimekiri tuleb vähemalt üldjuhul koostada alles siis, kui kõik nõudeavaldused vastavad seaduses sätestatud nõuetele.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
27.05.2026	2-24-134866/10	<p>Euroopa Kohtult eelotsuse taotlemine</p> <p>Riigikohtus taotles Euroopa Kohtult eelotsust järgmistes küsimustes:</p> <p>1) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikleid 8 ja 23 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, mis ei võimalda maksekäsu kiirmenetluses liikmesriigi kohtul tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude korral omal algatusel kontrollida seda, kas krediidiandja on enne krediidi väljastamist nõuetekohaselt täitnud kohustust hinnata tarbija krediivõimelisust, arvestades, et seda ei kontrollita ka maksekäsu sundtäitmisel?</p>

		<p>2) Kui vastus eelmisele küsimusele on jaatav, siis kas selle vastuolu kõrvaldab tarbija õigus esitada 15 päeva jooksul, makseettepaneku välismaal kättetoimetamise korral 30 päeva jooksul, makseettepaneku kättetoimetamisest vastuväide tema vastu esitatud nõudele? Seejuures arvestades, et</p> <p>a) tarbija ei pea vastuväidet põhjendama;</p> <p>b) tarbijale maksekäsu kiirmenetluses saadetatutes dokumentides ei ole infot selle kohta, kas ja kuidas krediidiandja hindas tarbija krediitdivõimelisust;</p> <p>c) esineb risk, et tarbija ei esita vastuväidet teadmatuse tõttu;</p> <p>d) vastuväite esitamisel vaadatakse asi läbi hagimenetluses, kus kohus saab omal algatusel kontrollida, kas krediidiandja on nõuetekohaselt täitnud kohustuse hinnata tarbija krediitdivõimelisust;</p> <p>e) hagimenetluses tema vastu sama nõude rahuldamise korral riskib tarbija märkimisväärselt suuremate menetluskulude kandmise võimalusega.</p> <p>3) Kui vastus eelmisele küsimusele on eitav, ja riigisisest õigust ei ole võimalik tõlgendada viisil, mis võimaldaks maksekäsu kiirmenetluses liikmesriigi kohtul omal algatusel kontrollida seda, kas krediidiandja on nõuetekohaselt täitnud kohustust hinnata tarbija krediitdivõimelisust, arvestades, et seda ei kontrollita ka maksekäsu sundtäitmisel, siis kas direktiivi 2008/48/EÜ artikleid 8 ja 23 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus peab jätma kohaldamata sellised riigisisese õigusnormid, mis võimaldavad tarbijakrediitdilepingust tulenevaid nõudeid esitada maksekäsu kiirmenetluses?</p>
27.05.2026	2-25-7/35	<p>Euroopa Kohtult eelotsuse taotlemine</p> <p>Riigikohtus taotles Euroopa Kohtult eelotsust järgmistes küsimustes:</p> <p>a) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikleid 8 ja 23 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisene õigusnorm, mille kohaselt tarbija pankrotimenetluses võlausaldajate nimekirja kinnitamisel loetakse kaitsmiseta tunnustatuks tarbijakrediitdilepingutest tulenevad nõuded, mis on rahuldatud jõustunud kohtulahendiga, mille põhjendustest ei nähtu, et kohus oleks kontrollinud, kas krediidiandja on enne tarbijakrediitdilepingu sõlmimist nõuetekohaselt hinnanud tarbija krediitdivõimelisust?</p> <p>b) Kui vastus eelmisele küsimusele on jaatav, siis kas liikmesriigi kohus peab jätma kohaldamata sellise liidu õigusega vastuolus oleva riigisisese õigusnormi, mille kohaselt tarbija pankrotimenetluses võlausaldajate nimekirja kinnitamisel loetakse kaitsmiseta tunnustatuks tarbijakrediitdilepingutest tulenevad nõuded, mis on rahuldatud jõustunud kohtulahendiga?</p> <p>c) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikleid 8 ja 23 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisene õigusnorm, mis tarbija pankrotimenetluses ei võimalda liikmesriigi kohtul omal algatusel kontrollida seda, kas krediidiandja on järginud kohustust hinnata tarbija krediitdivõimelisust ka juhul, kui tarbijakrediitdilepingust tulenev nõue on rahuldatud jõustunud kohtulahendiga, kuid selle põhjendustest ei nähtu, et kohus oleks vastavaid asjaolusid hinnanud?</p> <p>d) Kui vastus eelmisele küsimusele on jaatav, siis kas tõhususe põhimõttest tulenevalt peab liikmesriigi kohus tarbija pankrotimenetluses direktiivi 2008/48/EÜ artiklile 23 vastavaid ja liikmesriigi õiguses sätestatud tsiviilõiguslikke tagajärgi kohaldama omal algatusel, kui kohus leiab, et krediidiandja ei ole nõuetekohaselt hinnanud tarbija krediitdivõimelisust?</p>

HALDUSKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
05.05.2026	3-22-348/41	<p>Raieload lageraieteks rohevõrgustiku koridoris on õigusvastased, sest need olid antud ilma kumulatiivsete mõjude hindamiseta, kaalumiseta ja avalikkust kaasamata</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium kordas otsuses 3-21-979/44 esitatud seisukohta, et Keskkonnaamet ei või jätta analüüsimata rohevõrgustikuga seostuvat, kui võrgustiku vajadustele pole üldplaneeringus pööratud piisavat tähelepanu. Kohtu hinnangul on load lageraieteks õigusvastased, sest Keskkonnaamet pole tõendanud, et ta hindas raiete (kumulatiivset) mõju rohevõrgustikule, ei andnud loamenetluses avalikkusele võimalust esitada vastuväiteid ning ei kaalunud huve raielubade andmisel. Samuti leidis Riigikohus, et Ringkonnakohus rikkus oluliselt menetlusnorme jättes otsuse piisavalt põhjendamata.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
13.05.2026	3-25-3294/24	<p>Kinnipidamiseks loa andmise määruse vaidlustamise õigus</p> <p>Kolleegium kordas oma varasemat praktikat, et kui välismaalast on kinni peetud, tuleb kõrgema astme kohtul määruskaebemenetluse käigus kontrollida välismaalase kinnipidamiseks loa andnud määruse õiguspärasust ja see vajaduse korral tühistada ka siis, kui välismaalane on vahepeal kinnipidamiskeskusest vabanenud. Sellise määruskaebuse tagastamine HKMS § 203 lg 2 ja § 187 lg 3 p 6 alusel ei ole lubatav.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
13.05.2026	3-21-2602/43	<p>Kohaliku omavalitsuse arvamus kaevandamisloa taotlusele</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium võttis kohtuotsuses nr 3-21-2602/43 seisukoha küsimuses, kas Kastre vald teostas kaalutusõigust korrektselt, kui jättis kaevandamisloa taotlusele nõusoleku andmata. Kolleegium selgitas peaausjalikult seda, et kohalik omavalitsus peab kaevandamisloale arvamus andmisel täitma uurimiskohustust. Uurimiskohustuse rikkumine on muu hulgas see, kui kohalik omavalitsus jätab arvamus andmisel välja selgitamata võimalikud leevendusmeetmed, ja kaalutusviga on see, kui ta ei arvesta võimalike leevendusmeetmete mõjudega. See eeldab, et kohalik omavalitsus tutvustab loa taotlejale kohaliku omavalitsuse väljaselgitatud asjaolusid, annab talle võimaluse pakkuda leevendusmeetmeid ja leiab võimaluse need temaga läbi arutada. See tähendab, et kohalikul omavalitsusel tuleb loa taotleja ära kuulata. Kuivõrd Kastre vald oli arvamus andmisel teinud menetlus- ja kaalumisvigu, peab ta uuesti otsustama, kas nõustub kaevandamisega või mitte.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
28.05.2026	3-23-1918/19	<p>Kaevandamisloa taotluse kohta antud kohaliku omavalitsuse üksuse arvamus vaidlustamine kaevandamisloa kehtivuse korral</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium lahendas küsimust, kas kohtud tagastasid õigesti kaebuse, millega isik soovis vaidlustada kaevandamisloa taotluse kohta antud kohaliku omavalitsuse keelduvat arvamust olukorras, kus Keskkonnaamet siiski kaebajale kaevandamisloa andis. Kohtud leidsid, et kuni kaevandamisloa kehtib, siis puudub kaebajal õiguskaitse vajadus, sest teda soodustav haldusakt kehtib ning pole põhjust keelduvat arvamust vaidlustada. Kolleegium seevastu leidis, et praegusel juhul on tegemist olukorraga, kus menetlustoimingu peale võib ilma lõpliku haldusakti vaidlustamata esitada kaebuse, sest menetlustoimingu õigusvastasus tingiks vältimatult kaebaja õigusi rikkuva haldusakti andmise. Asjaolu, et Keskkonnaamet siiski kaevandamisloa andis, ei ole oluline, sest oluline on menetlustoimingu ja haldusakti õiguslik ja mitte tegelik seos.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

28.05.2026	3-23-595/59	<p>Kaevandamisloa õiguspärasus hilinenult esitatud kohaliku omavalitsuse üksuse keelduva arvamuse korral</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium lahendas otsuses nr 3-23-595/59 küsimust, kas Keskkonnaameti antud kaevandamisloa on õiguspärane, kui kohalik omavalitsuse üksus andis selle taotluse kohta keelduva arvamuse hilinenult (kuid enne loa andmise otsuse tegemist). Kohtud leidsid, et maapõueseaduses sätestatud kahekuuline tähtaeg ei ole õigust lõpetav. Kuna kohalik omavalitsus väljendas oma keeldumist enne loa andmist ning kuna keeldumine on kohustuslik kaevandamisloa andmisest keeldumise alus, siis oli vaidlustatud kaevandamisloa õigusvastane. Kolleegium nõustus selle järeldusega ning täpsustas, et kuivõrd kohaliku omavalitsuse keelduv arvamus tugines muu hulgas keskkonnakaitsele põhjendustele, siis sai keskkonnakaitseorganisatsioon oma kaebuses tugineda kohaliku omavalitsuse keelduval arvamusele. Kolleegium leidis ühtlasi, et keskkonnakaitseorganisatsiooni võimekust oma põhikirjalisi eesmärgi ellu viia ei saa hinnata selle põhjal, et organisatsioon on esitanud kaebuse. Kolleegium märkis, et kohaliku omavalitsuse üksusel on õigus kaevandamisloa menetluses kaasa rääkida kuni loa andmiseni või selle andmisest keeldumiseni ja samuti on õigus varem võetud seisukohta muuta.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
------------	-----------------------------	--

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUMI

LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
07.05.2026	5-25-73/17	<p>Põhjendamatu suured riigilõivud on põhiseadusega vastuolus</p> <p>Riigikohus tunnistas sigarite osas põhiseadusvastaseks ja kehtetuks RLS § 298⁴ lg-d 2 ja 3, mis näevad ette riigilõivu Terviseametile esitatud tubakatoote teate muutmise ning selle avaldamise ja hoidmise eest, ning TubS § 10⁴ lg 4, mis näeb ette riigilõivu igal aastal Terviseametile müügimahtude teate esitamise eest. Lisaks tunnistas Riigikohus 2025. aasta 1. jaanuaril jõustunud TubS § 10⁴ lg 4 põhiseadusvastaseks ja kehtetuks osas, milles see kohustas maksma tasu ka 2024. aasta kohta esitatava müügimahtude teate eest, vastuolu tõttu õiguspärase ootuse põhimõttega.</p> <p>Kui riigilõivud on kehtestatud üksnes vastusooritusega riigile tekkivate kulude katmiseks, siis peab riigilõiv olema tekkiva kuluga ligilähedaselt sama suur. Töökorralduse ebaefektiivsus ei saa õigustada liiga suurt riigilõivu. Lõivustatavaid tegevusi võib küll tüpiseerida, kuid üldistamine ei või viia ilmselgelt ebaoproportsionaalsete lõivudeni. Seadusandja kehtestas vaidlusalused riigilõivud kõigile tubakatoodetele ühetaoliselt. Kuna Terviseamet kogub erinevas mahus teavet sõltuvalt sellest, kas tegemist on sigaret, sigari, e-sigareti või muu tubakatootelega, siis erineb sellest tulenevalt ka riigile kaasneva kulu suurus. Sigarite tootegrupp on teiste tootegruppidega võrreldes sedavõrd erinev, et nendele riigilõivu kehtestamine ühetaoliselt ei olnud mõistlikult põhjendatud. Lisaks ei ole kõigi toote teates tehtavate muudatuste läbivaatamine sama tömahukas. Kolleegiumi hinnangul ei olnud usutav, et sigaritega seotud toimingutega kaasnev kulu on sedavõrd suur, et õigustada tootjatele ja importijatele kehtestatud riigilõivude suurust. Riigilõivuseadus lubab teatud juhtudel kehtestada ka kulupõhisest suurema riigilõivu, kuid kuna tubakatoodetele on kehtestatud ka tubakaaktsiis, saab kulupõhisusest irduda vaid erandlikel juhtudel. Sellist erandlikku olukorda Riigikohtu hinnangul ei esinenud. Müügimahtude teate esitamise eest tasu kehtestamine rikkus ka õiguspärase ootuse</p>

		<p>põhimõtet, sest teade tuli esitada ka konkreetset tubakatoote marki müümata juhul, kui enne tasu ette nägeva seaduse kehtestamist oli Terviseametile selle toote teade esitatud. Seadusandja pidanud ette nägema vähemalt ühe kalendriaasta pikkuse <i>vacatio legis</i>'e, et ettevõtjatel olnud piisavalt aega oma äritegevus ümber kujundada.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
08.05.2026	5-25-80/23	<p>Avalikes huvides toimuva paisutamise tagajärjel tekkiva kahju hüvitamine</p> <p>Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium selgitas otsuses kahju hüvitamise võimalusi olukorras, kus Keskkonnaamet annab veekogu avalikes huvides paisutamiseks veeloa ilma selle maaomaniku nõusolekuta, kelle maad paisutamine negatiivselt mõjutab. Riigikohus leidis et õiguskorras on olemas normid, mille alusel on võimalik maaomanikule sellisel moel tekitatav kahju hüvitada.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>